

Testování štěňat psa domácího (*Canis familiaris*) pro budoucí využití v zoorehabilitaci – informace o připravovaném projektu

The testing of domestic dog (*Canis familiaris*) puppies for future employ in animal assisted activities (AAA) – information about prepared project

I. Svobodová¹, S. Navotný, B. Bláha², V. Tichá³

¹ Česká zemědělská univerzita v Praze, ² Dětský diagnostický ústav a středisko výchovné péče, ZŠ, MŠ Liberec, ³ SVOPAP vzdělávací centrum

¹ Czech University of Life Sciences, Prague, ² Diagnostic institution and children's training school Liberec, ³ SVOPAP education centre, Czech Republic

Summary

Behavioural characteristics of dogs are beside their veterinary presumption one of decisive factors, which may have affect course and fruitfulness of animal assisted activities, when an animal, let us say dog, is used for the benefit of physical and mental human health. Testing adult dogs to these specific activities is relatively theoretically processed in detail and practically used very often. Standardized puppy test for prediction suitable incoming presumptions of adult dogs, isn't from all sorts of reason, compulsory part of system for selection and dog's disposition destined for AAA. Purposes of this project is find superior quality criteria for early selection and verify their fitness by the help of confrontation puppy test at the age of 7-8 weeks and usability dog test for AAA at the age of c. 12-15 month.

Souhrn

Povahové vlastnosti psů jsou vedle jejich zdravotních předpokladů jedním z rozhodujících faktorů, které mohou ovlivnit průběh a úspěšnost zoorehabilitace, při které je využíván pes. Humánně-animální vazby mezi člověkem a psem jsou velmi silné. Pes není jen pracovní terapeutickým nástrojem, ale i komunikačním prostředkem. Úspěšnost interakce s klientem je významně ovlivněna povahovými vlastnostmi zvířete, jako součástí canisterapeutického (dále CT) týmu. Proces předvýchovy a samotného výcviku je dlouhodobý a klade vysoké nároky na cvičitele a v neposlední řadě i na finorčnické zajištění těchto programů. Výběr štěňat ve věku 7-8 týdnů s vhodnými povahovými předpoklady na základě jednoduchého standardizovaného testu by zefektivnil celý proces přípravy CT psa. Cílem tohoto projektu je najít kritéria pro časnou selekci a ověřit jejich vhodnost.

Úvod

Humánně-animální interakce ve prospěch zdraví člověka mají delší historii, než by se na první pohled mohlo zdát. Již ve středověku byla v belgickém Geelu zvířata systematicky používána k těmto účelům. Na konci 18. století bylo součástí změny pohledu na psychiatrické pacienty společnosti Society of Friends v Anglii i využití zvířat pro terapeutické potřeby. Obdobné aktivity byly prováděny v 19. století v Německu a dalších zemích (Odendaal, 2002). Bouřlivým vývojem prošel obor zooterapie ve 20. století a v současnosti se koncipuje jako uznávaná metoda zlepšující či dokonce umožňující správný psychosomatický vývoj zdravotně nebo sociálně znevýhodněných osob s handicapem v oblasti fyzické, psychické nebo sociální (poruchy chování). V rámci zoorehabilitace má specifické postavení canisterapie (Svobodová, Tichá, 2004).

Materiál a metodika

Záměrem tohoto projektu je uskutečnění standardizovaného testování štěňat ve věku 7-8 týdnů k predikci vhodných behaviorálních vlastností pro budoucí využití v canisterapii. Uvedený věk štěňat k testování byl zvolen z toho důvodu, že v tomto období zpravidla

dochází k odstavení štěňat u chovatele a jejich přebírání novými majiteli. V tuto dobu začíná i fáze předvýchovy budoucího CT psa. Jednoduché dílčí testy štěňat se obsahově a funkčně shodují s pozdějšími testy dospělých jedinců (použití metodika testování CT psů vzdělávacího centra SVOPAP).

Testování proběhne ve 2 fázích:

1. Test štěňat ve věku 7-8 týdnů

Probíhá ve standardizovaném prostoru za stálé účasti chovatele nebo majitele

Je složen z několika subtestů, které hodnotí:

- reakci štěněte na cizí prostředí
- reakci na pachy
- reakci na neznámou osobu
- reakci na neznámého psa
- ochotu pohybu po neobvyklém povrchu (pletivo, PVC, igelit, umakart)
- reakci na neobvyklý zvuk (pád svazku klíčů)
- schopnost učení
- ochotu procházet stísněným prostorem
- predační chování

K objektivizaci výstupů slouží jednak standardizované prostředí a jednak systém hodnocení ANO - NE.

2. Test vhodnosti dospělých psů

Ve věku cca 15-18 měsíců bude proveden u sledovaných zvířat test „O vhodnosti psa využívaného k rozvoji osobnosti“ (SVOPAP vzdělávací centrum), který hodnotí:

- chování psa při kontaktu s neznámým člověkem
- reakce na pachy
- reakce na zvuky
- reakce psa na člověka v nezvyklé situaci (člověk o berlích, na vozíku, s nekoordinovanými pohyby atd.) a jakýkoliv fyzický kontakt s ním
- reakce na nabídnutý pamísek nebo hračku
- ovladatelnost psa
- reakce psa na kontakt s více lidmi
- pes v přítomnosti psůvoda musí zůstat klidný i v případě, že se cítí ohrožován

Výsledky

Výsledky obou testů budou následně porovnány a vyhodnoceny.

Všechny testy jsou prováděny tak, aby neměly nežádoucí vliv na budoucí chování pozorovaných zvířat.

Závěr

Jak již bylo zmíněno výše, CT pes je nezastupitelnou součástí zoorehabilitačního týmu. Sebelepší příprava canisterapeuta, metodiky, předvýchovy a výcviku psa nepřinese požadovaný efekt, pokud nebude do přípravy zařazeno zvíře s odpovídajícími povahovými vlastnostmi. Ambicí tohoto projektu je naznačit některá východiska k osvětlení výběru psů vhodných pro CT výcvik a následnou zoorehabilitační praxi.

Literatura

- Fine, A.H. (2006): Animal – Assisted Therapy. Theoretical foundations and guidelines for practice. California State Polytechnic University. 532 s.
Odendaal, J. (2002): Pets and our Mental Health. The Why, the What and the How. Vantage Press, New York. 199 s.